

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

Oppericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland 4.—
Afzonderlijke nummers. 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels 0.09
" " " 1000 " 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd «aan de Redactie-Commissie», en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.

Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij «HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG», NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één's schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Koloniale Praatjes. — Perskroniek. — Nawerkingen Tentoonstellingen — O.-I. Berichten. — West-Indische Berichten. — Van Vreemde Koloniën. — Inhoud Tijdschriften. — Passagierslijst. — Feuilleton.

Mededeelingen.

I. Van de Afdeling Apeldoorn:

De door het Bestuur dezer Afdeling georganiseerde tentoonstelling van voorwerpen van Oost- en West-Indische kunstnijverheid, die zeer fraai belooft te worden, zal gehouden worden van Donderdag 25 Juli a.s. tot Maandag 29 Juli a.s. van 10—5 uur in de Grootte Zaal van het Hotel van der Burg, te Apeldoorn.

Alle leden der Ver., ook die uit andere plaatsen, hebben met huisgenooten vrijen toegang, terwijl aan alle inzenders, die geen lid der Vereeniging zijn, een bewijs zal worden uitgereikt, waarop zij eenmaal vrijen toegang hebben.

Overigens voor niet-leden entree f 0.25 per persoon.

II Van de Redactie-Commissie:

Een bijzonder gelukkig denkbeeld is het van den zeer ijverigen Directeur van 's Rijks Ethnografisch Museum, om gedurende de Zomervacantie bijzondere tentoonstellingen te houden. De eerste aan Atjeh gewijd, is zooals reeds in onze Perskroniek der vorige week werd aangehaald, een bezoek overwaard. Zij blijft tot 1 Augustus dagelijks geopend van 10 tot 4 uur, des Zondags van 1 tot 4 uur.

Dr. J. D. E. Schmeltz schrijft in het voorwoord van den met zorg bewerkten catalogus:

's Rijks Ethnografisch Museum werd gedurende de laatste maanden met eenige collecties van bijzondere waarde, uit Nederlandsch-Indië verrijkt, waarvan eene afzonderlijke tentoonstelling ons wenschelijk voorkomt, alvorens die in de algemeene verzameling in te schikken.

Het eerst wordt de door den kapitein van het Indisch leger, T. J. Veltman, gedurende zijn lang verblijf in Atjeh bijeengebrachte hoogst instructieve verzameling tentoongesteld. Wij stellen ons voor daarop te laten volgen de door den heer W. O. J. Nicuwenkamp gedurende zijn laatste reis op Bali bijeengebrachte voorwerpen, tegelijk met twee andere verzamelingen van dat eiland en eene verzameling wapens, sieraden enz. behoorende tot den buit, afkomstig van den laatsten veldtocht op Celebes.

Misschien kan ook de verzameling, bijeengebracht in Noord-Nieuw-Guinea door G. A. J. van der Sande, officier van gezondheid 1ste kl. der K. Ned. Marine, gedurende de expeditie onder leiding van Prof. Wichmann, nog tentoongesteld worden.

Wij beoogen hiermede die verzamelingen reeds thans aan een wijderen kring bekend te maken en daardoor meer belangstelling in de kennis der Volkenkunde van onze Oost aan te kweeken. De Gids voor de tentoonstelling der Atjehsche voorwerpen is door den gepensionneerden Majoor der Genie van het Indisch leger, H. W. Fischer bewerkt, terwijl die voor de voorwerpen van Bali door Dr. Juynboll bewerkt zal worden. De heer Fischer had gedurende zijn lang verblijf in Indië gelegenheid tot vele en goede waarnemingen op volkenkundig gebied. De heer Juynboll munt uit door grondige kennis der Indische talen.

Zoo staat te hopen dat beide gidsen van blijvende waarde voor de studie der Volkenkunde van onze Oost zullen blijken te zijn.

KOLONIALE PRAATJES.

Javanen-Emigratie van gouvernementswege.

Gelijk wij opmerkten geven de uitkomsten, tot nu toe verkregen met de proef van gouvernementswege genomen met de vestiging van Javaansche huisgezinnen in de Lampongsche districten, alle aanleiding om daarvan voor de toekomst het beste te verwachten, en het is wellicht niet ondienstig om ten aanzien van deze proef het een en ander aan de jongst openbaar gemaakte mededeelingen te ontleenen betreffende haar verloop.

Nadat den 30sten September 1902 aan den toenmaligen assistent-resident van Soekaboemi de opdracht was verleend een onderzoek in te stellen met het oog op de voorgenomen proef en door dezen in December 1903 het schema voor een emigratieplan was aangeboden, werd genoemde ambtenaar bij gouvernementsbesluit van den 13den Mei 1904 gemachtigd om in de Lampongsche districten terreinen uit te kiezen voor de vestiging van Javaansche gezinnen uit Kedoe.

Nadat hierop den heer Heyting als leider dezer proef de bevoegdheid was verleend om 155 Javaansche gezinnen aan te werven, kon worden overgegaan tot de eerste nederzetting. Bagelen geheeten. Deze telde op het einde van de maand Mei II. een zielental van 472 volwassenen en kinderen, voor een groot gedeelte arbeidzame lieden uit de desa Pantjor, vanwaar in het begin van Januari j.l. 35 gezinnen eigener beweging naar de kolonie emigreerden. De toestand in deze kolonie was nu zoo dat zij op het einde van de maand Mei j.l. zou kunnen beschikken over 77 bouws bevoelbare sawah, welke voldoende voedsel voor de bevolking zouden opleveren, onge-rekend de opbrengst der tweede gewassen en die der erven. Het ligt evenwel in de bedoeling het daarheen te leiden dat per huisgezin over een bouw bevoelbare sawah zal kunnen worden beschikt. Wat opbrengst van levensmiddelen aangaat is evenwel het bestaan dezer eerste kolonie thans reeds verzekerd, terwijl de ten vorigen jare door sommige kolonisten gedreven tabakscultuur

dezen een aardig winstje opleverde, waar de tabak onder de Lampongers grif aftrek vond voor 2 gulden de kati.

Intusschen was de leider gemachtigd nog 555 Javaansche gezinnen aan te werven, waarop een tweede nederzetting — Gading-redjo geheeten — verrees. Er waren van deze tweede bezending in het geheel 358 gezinnen aangeworven, waarvan 23 wegens ziekte of ongeschiktheid moesten worden teruggezonden, zoodat nog 197 gezinnen konden worden aangeworven: voor 1907 is dan ook gerekend op uitzending van 200 gezinnen, gelijkelijk over beide koloniën verdeeld.

Bij de komst van de nieuwe immigranten deed zich het feit voor, dat personen zich bij hen aansloten, die op kosten van reeds gevestigde immigranten overkwamen om dezen bij den sawahbouw te helpen. Ook keerden een paar maal vrouwen op eigen kosten naar Java terug om de daar achtergelaten kinderen te halen, teekenen dus, dat bij de immigranten het vertrouwen in de toekomst vaststaat.

Intusschen verkeert Gading-redjo nog niet in den toestand van de zusterkolonie en levert het nog geen voedsel genoeg op voor de bevolking, wat evenwel met de noodige ontwoording van het terrein geen wonder mag heeten, waar de eerste immigranten voor Gading-redjo den 1en Juli 1906 ter plaatse aankwamen. Een ongerief voor deze kolonie is de gebrekkige verbinding met Telokbetong, waardoor, wanneer eenmaal het oogenblik zal zijn aangebroken, dat de kolonie haar over-productie aan de markt wil trachten te brengen, de gelegenheid hiertoe ontbreekt. Op de zoo noodige verbetering dier verbinding is dan ook reeds de aandacht van het bestuur gevestigd.

In onderwijs en geneeskundigen dienst is naar de mate der krachten voorzien. Voorloopig zijn de, in elke kolonie één, opgerichte scholen gesteld onder de leiding van daartoe onder de immigranten zelven gevonden krachten, zooals dat nog in de vorige eeuw bij de trekkers naar de Far West van het noord-amerikaansche vasteland kon worden aangenomen; men hoopt evenwel dat geëxamineerde inlandsche onderwijzers deze taak zullen kunnen overnemen. In den geneeskundigen dienst wordt voor beide kolonies tezamen voorzien door een dokter-djawa, die met den leider, een onderdistrictshoofd van Java, een mantri-titulair van den irrigatie-dienst en twee bereden politie-oppassers het geheele personeel uitmaakt, aan de uitvoering dezer proef verbonden.

Wat de kosten der uitvoering betreft, werd hieraan, het bedrag van 1907 daarbij gerekend, in het geheel eene som van ruim 400000 gld. besteed, zoodat elk aldus overgeplant huisgezin den lande op omstreeks 550 gld. is komen te staan, een waarlijk niet onbelangrijk bedrag, dat evenwel wanneer de indische middelen wat ruimer beginnen te vloeien niet zwaar mag wegen met het oog op het beoogde doel, dat er toch op gericht is evenals ten aanzien van de parti-

culiere kolonie in het Paloesche om een kern te vormen op verschillende daartoe in aanmerking komende plaatsen in de buitenbezittingen voor de vrijwillige emigratie van Javanen.

De bezuiniging welke evenwel thans in Indië zooveel nuttigs en noodigs tegenhoudt, doch moet worden aanvaard met het oog op de hoogere noodzaak der vestiging van het indisch staatscrediet in verband met de toch zeker eerlang te verwachten meerdere financiële zelfstandigheid, draagt hier zeker meer nog dan de spreekwoordelijke hollandsche bedachtzaamheid schuld aan de toelichting waarmede de minister van koloniën onderafdeeling 42 van de uitgaven voor dit jaar in Indië, ressorteerende onder het binnenlandsch bestuur, als volgt verklaarde:

»Nu in de residentie Lampongsche districten twee Javaansche nederzettingen zijn gevormd, wordt het raadzaam geacht, den gang van zaken in deze kolonies en de te bereiken resultaten af te wachten, alvorens tot het overbrengen van nieuwe groepen van emigranten over te gaan.»

De hierbij uitgetrokken post ad 120.000 gulden diende ten bedrage van 110.000 gld. voor de consolidatie en verdere uitbreiding binnen de eenmaal bepaalde grenzen van de beide bestaande kolonies, terwijl een bedrag van 10.000 gld. werd bestemd voor »bevordering of voorbereiding van emigratie naar elders, opdat de indische regering in staat zij om daartoe over te gaan, indien de omstandigheden en de inmiddels opgedane onderzanding het raadzaam maken».

Wij bevinden ons dus thans in de positie van belangstellende toeschouwers bij een experiment, dat reeds bleek te zijn geslaagd, doch waarvan we ons nu ook willen overtuigen of het succes blijvend is, en hoezeer we nu ook de waarschijnlijke motieven voor deze houding moeten billijken, zoo zou het toch te veel van ons gevergd zijn te verlangen ons over het verloop dezer gouvernementsproef bovenmatig te verheugen.

Twee Javaansche kolonies met een zielental van twee duizend als uitkomst van vijf jaren van studie, voorbereiding en uitvoering is waarlijk niet veel. Dat hier voor gouvernement noch leider der proef eenig verwijt kan treffen, spreekt onzes inziens van zelf, waar naar onze meening slechts de beperkte middelen, waarover men in deze tijden van geldschaarschte kon beschikken, schuld dragen aan de langzaamheid van het proces.

Het behoort onzes inziens geen uitgewerkt be- toog om zulke adering in dit opzicht te vergelijken met een speldenpijkje in de tot berstens toe gevulde aderen, waaruit zich nu met moeite één, twee druppels wringen, waar, het lancet flink aangezet, de stroom zou beginnen te vloeien, die opluchting geven moet.

Er behoort, onzes inziens meer toe om den aan zijn heimatliche Scholle klevenden Javaan aan het verstand te brengen dat het daarbuiten in eigen omgeving wel zoo goed leven is aan welvoorzene tafel dan aan den gemeenschappelijken disch thuis waar telkens nieuwe monden hun portie nasi komen opeischen. Doelde 's ministers afwachten van «de te bereiken resultaten» op de mogelijkheid, dat de nieuw gevormde kolonies de rol van het eene schaap vervullen, dat over den dam ging, dan vreezen wij dat het een afwachten in den treure zal blijven, want zoo gedwee als de Javaan ook overigens moge wezen, in dit opzicht zou men tevergeefs op zijne volgzaamheid rekenen.

Wij hopen evenwel zij het niet zonder ongeduld, wegens het crisis-gedoe in het moederland, waardoor een levensquaestie voor Indië wederom moest worden uitgesteld, dat het afwachten slechts van voorbijaanden aard zal wezen, en dan met kracht de arbeid worden voortgezet, waarbij, wil men werkelijke resultaten erlangen, in de eerste jaren elk jaar een tiental koloniën als Bagelen en Gading-redjo zouden moeten tot stand komen.

Dat ons hierbij de spoorwegplannen voor oogen zweven, welke verwezenlijking nu ook al wacht — nu ja men weet al reeds waarop — en die gansche landstroken op Sumatra en Celebes moeten ontsluiten, spreekt van zelf. Daar, langs die ijzeren banen, wellicht onder het volk reeds, dat aan den aanleg medewerkte, zal men de menschen vinden, die leven brengen in de onbewoonde wildernissen. Maar ook nu zullen reeds op die onmetelijke oppervlakten terreinen genoeg te vinden zijn, die met betrekkelijk weinig kosten aan de eischen eener nieuwe kolonie kunnen voldoen.

Vóór alles behoort echter de faktor geld aanwezig te zijn, en daarnaast in gelijke mate zeker wel een personeel, dat zich met toewijding aan deze taak geeft, die zeker wel zooals wij ons die

denken de krachten van den eenling zouden te boven gaan.

Wij zouden dan ook meenen, dat stelt men zich werkelijk voor, wat wij dringend noodig achten, deze taak weder ernstig op te vatten, zoodra men zich daartoe de noodige middelen kan verschaffen, nu reeds moet worden uitgezien naar een staf van helpers, om den leider in zijn omvangrijken arbeid bij te staan, dien wij aan een zoo zelfstandig mogelijken dienst zouden willen zien toevertrouwd voor den duur, dat het voorbeeld den Javaan nog moet wekken, een duur, die zich zeker niet over vele jaren zal behoeven uit te strekken, wanneer de voorbeelden slechts vele zijn — hier volgt de kudde eerst, wanneer ze aan het genoegzaam blaten der vele aan de overzijde van den dam bespeurt, dat de zaak gezond, het daár goed weiden is.

De vraag rijst evenwel of daarbij ook niet op verbetering der weide kan worden aangestuurd en of niet daár in een heel nieuw leven door oprichting van gouvernements-hoeven op bescheiden schaal, die kolonies kunnen worden dienstbaar gemaakt aan verbeterde werkwijzen, om aldus indirect op den conservatieven javaanschen landbouwer, door de relatien tusschen kolonies en stamland over en weer, in te werken.

Pers-kroniek.

INHOUD: Afstand van grondgebied in den Oost-Indischen Archipel door Nederland aan Japan: een curieus relaas over deze mogelijkheid uit Brussel aan de Telegraaf gedaan. — Een zelfde bericht maar zonder franje eveneens uit Brussel aan het Utrechtsche Dagblad gemeld. Opmerkingen hierover door het Utrechtsche Dagblad. — »Ambtenaarsbelangen» door Blanda in de Controleur besproken. — De Nieuwe Rotterdamsche Courant over de overeenkomsten met inlandsche vorsten in Oost-Indië gésloten.

In de Telegraaf troffen wij een lang relaas aan over eventueele stappen door Japan te doen ten einde van onze regering grondgebied in den Oost-Indischen Archipel te verwerven. Het is een curieus verhaal, dat wij hieronder laten volgen:

»De Japansche diplomatie, zoo vangt de ongenoemde autoriteit uit Brussel aan, is niet vriendelijk. Aan overgevoeligheid heeft zij niet geleden, sedert zij zich stak in een Europeesche kleedij. Zoo oppervlakkig zou te onderstellen zijn, dat Japan, zooveel eeuwen in aanraking met Holland, en door Holland als 't ware ingeleid in Europeesche leefwijze, voorliefde toonen moet, om aloude betrekkingen ook voor komende eeuwen te bezegelen en te ontwikkelen.

Daarom hebben het bezoek van een Japansch oorlogskader aan de Nederlandsche havens, en de ontvangst der Japansche officieren aan het hof van Koningin Wilhelmina der Nederlanden met reden aandacht getrokken in de diplomatieke wereld. Wat heeft dat machtsvertoon van de Japanners in Nederland in den zin, juist terwijl ieder ten uwent alleen denkt aan de Vredesconferentie?

Toen de Japansche regering eenige jaren geleden gelijkstelling wenschte voor de Japanners in Ned.-Indië met de Europeanen, wat voor Aziaten aldaar niet bestaat, is zij te 's-Gravenhage zeer onaangenaam opgetreden. Er zijn tusschen regeeringen evenals tusschen personen verschillende wijzen van uitdrukking.

Die van de Japansche diplomatie was bij die gelegenheid alles behalve vriendschappelijk, zulks is dadelijk herwaarts overgebriefd, want twee kleine landen als Nederland en België hebben dezelfde belangen, en wat de eenen raakt pakt ook de anderen aan.

Nu Japan tegenover de Vereenigde Staten van Noord-Amerika overeenkomstige grieven van niet-gelijkstelling heeft in Californië, als het had tegen Nederland in den Indischen Archipel, zal het ook thans met zekeren aandrang optreden, om zich niet in den hoek te laten zetten, en daarvan is het bezoek der Japansche oorlogsbodems aan Nederland een eerste verschijnsel.

De Philippijnsche eilanden zijn heden ten dage een Noord-Amerikaansche bezitting. In de Stille Zuidzee wordt door de Amerikanen eenig vertoon gemaakt, — zenden van een oorlogskader derwaarts, en ontwerpen van een oorlogshaven en een arsenaal.

Dit nu wordt door de Japanners beantwoord, door eenige nadere aandacht te schenken aan de Philippijnen, waar Noord-Amerika een kwetsbare plaats heeft. Om met vrucht de Philippijnen te kunnen gadeslaan en te verkennen, wat er heen gaat, hebben de Japanners noordelijk Formosa tot hun beschikking, maar dat is niet voldoende, want Formosa ligt niet op den grooten weg van het westen.

Wat de Japanners buitendien behoeven, is een vast punt in den Nederlandsch-Indischen Archipel, van waar uit zij kunnen bespieden, wat er in die streken plaats heeft. De Japansche regering heeft daarom onderhandelingen geopend met de Nederlandsche regering, nog niet rechtstreeks te 's-Gravenhage, maar indirectelijk door bemiddeling van een pas verworven vriend, om afstand te verkrijgen van een der Nederlandsch-Indische eilanden, liefst nabij Straat Soenda.

Het bezoek der Japansche oorlogsschepen is een eerste schrede, om voor dien wensch gehoor te krijgen. Heeft Japan zulk een voorpost ten westen der Philippijnen, dan is die Noord-Amerikaansche bezetting, met Formosa ten noorden, ingesloten in de hand der Japanners, als gijelaar bij de volgende onderhandelingen over gelijkstelling van Japanners en Europeanen in Californië en elders in de Unie.

Ieder volk heeft zijn eigen karaktertrekken, goede en slechte. Wat de Japanners vooral onderscheidt, is hun grenzenlooze ijdelheid. Niet gelijkgesteld te worden met Europeanen, is een doorn in hun vleesch, en zij zullen niet rusten, voor dat zij in Californië hun zin hebben gekregen, zij het niet in de dagelijkse samenleving bij de Noord-Amerikaansche bevolking, dan toch in de wettelijke verhoudingen. Daarvoor zullen zij geen middel verwaarloozen, en de Philippijnen liggen het eerst voor de hand, om de Vereenigde Staten met kans op succes te kunnen aanspreken. Vandaar hun huidig streven om vasten voet te krijgen in den Nederlandsch-Indischen Archipel. Wat u hier wordt gemeld komt voort uit goede bron. In leidende kringen is het gevoel zeer levendig, dat Nederland en België zelfde belangen hebben, dat beide aan elkaar wederkeerig hulp en voorlichting verschuldigd zijn, en dat wat den eenen schaadt, ook ten nadeele van den ander komt.

De Belgische regering ziet niet gaarne, dat Japan ingrijpt in den Nederlandsch-Indischen Archipel, evenmin als het zich gerust voelt over de houding der Engelschen ten opzichte van den Congostaat.

Maar het gevaar voor Nederlandsch-Indië is heel wat grooter, het staat voor de deur. Bij Groot-Brittannië vinden Christelijke humaniteitsbegrippen ingang. Bij de Japanners bestaat niets daarvan. Trotsch op hun behaalde overwinning over den grootsten der Europeesche Staten, zeggen zij eenvoudig: »Hebben wij hier een vast punt noodig, dan leggen wij er de hand op». Zoo is het gegaan met Korea, zoo gaat het ook heden in Insulinde.

Wat ik u schrijf, zegt ten slotte de brusselsche mijnheer van de Telegraaf, zal worden tegengesproken door optimisten of belangzuchtigen, reden te meer om het met nadruk onder de oogen van den Nederlandschen lezer te brengen.

Ook het Utrechtsche Dagblad ontving gelijkkluidende diplomatiek-journalistieke informatien. Het blad schrijft:

»Men deelt ons uit Brussel als zeker mede, dat de Japansche Regeering stappen bij de Nederlandsche doet om een van onze eilanden in Nederlandsch-Indië op »vriendschappelijke» wijze over te nemen.

Het laat zich inderdaad wel hooren, dat Japan er belang bij heeft, hetzij voor een eventueelen oorlog met Amerika, hetzij voor andere doeleinden, een steunpunt ten Zuiden der Philippijnen en in den O.I. Archipel te hebben.

Er is echter ook nog een andere belanghebbende in deze zaak; en dat is Nederland. En daarom vertrouwen wij, dat, hoeveel »stappen» Japan ook moge ondernemen, van de Nederlandsche Regeering niet anders zal uitgaan dan een beslist weigerend antwoord».

Tot zoover het Utrechtsche Dagblad. Gezien het feit dat beide bladen uit dezelfde plaats hetzelfde nieuws toegezonden kregen; gezien het feit, dat — ingeval Nederland werkelijk iets van dien aard als grondafstand aan Japan beoogde, de andere »gedagiden» daar onmiddellijk een stokje voor zouden steken; gezien het feit — dat hoe den Jonathan tegen wien deze zaak direct gericht — zoo ook niet van gisteren is, gelooven wij gerust deze »mededeelingen» voor Brusselsche kool te mogen houden.

Blanda neemt het in de Controleur op voor de »ambtenaarsbelangen». Hij acht die thans ten eene male onvoldoende gewaarborgd; zij eischen ten spoedigste wettelijke regeling en wetswijziging.

»Er hebben zich, schrijft Blanda, in den jongsten tijd in Indië een paar feiten voorgedaan, die daar nog al wat opzien baarden en bespreking uitlokten. Niet echter omdat ze eenig waren en aandacht moesten trekken door het ongewone er van: ze wijzen slechts op bekende, overoude Indische kwalen, maar alleen waren ze ditmaal wat opmerkelijker en troffen door het markante van 't geval.

Het eerste is het sensationeele ontslag van den majoor Posno, aan den dijk gezet om zijn eerlijkheid en omdat hij door zijn plichtsbef zijn chefs in den weg scheent e staan. Deze zaak is nog in 't vat omdat er, naar we vernemen, een petitie aan vastzit, bestemd om straks op vaderlandschen bodem opnieuw te worden opgerakeld en een — waarschijnlijk scandaleus — staartje te krijgen.

Er wordt onder het tegenwoordige régime in die mate met de Indische landsdienaren, inzonderheid met de ambtenaren, gesold, dat het geval-Posno het vraagstuk van den rechtstoestand des ambtenaars weer eens aan de orde heeft gesteld en de beweging tot oplossing dezer quaestie daarmede een nieuwen stoot kreeg. Wat den heer Posno wedervaren is, kan ook elk ambtenaar overkomen, en overkomt inderdaad dan ook velen, al loopt het geval dan ook niet altijd of althans niet zóó in de gaten. De willekeurigheid van het gebeurde heeft weer eens op zijn duidelijkst doen zien, dat de landsdienaar in zijn toestand van ambtelijke rechtsloosheid geheel is overgeleverd aan de genade of de ongenade van hen, die het staatsgezag uitmaken. Dit is een heillooze toestand, ver-

derfelijk en voor den ambtenaar en voor den lande. De ambtelijke toekomst biedt niet de minste zekerheid in stabiliteit en daaronder lijdt natuurlijk de publieke dienst. Waar feitelijk alle rechtszekerheid aan den ambtenaar onthouden wordt, kan het wel niet anders of de Staat moet slecht gediend worden. Elk Indisch ambtenaar weet het of gevoelt het dat zelfstandig oordeel, gevoel voor onafhankelijkheid, eigen initiatief, critischen aanleg of neiging hoogstgevaarlijke zaken zijn, ballast, dien hij over boord heeft te zetten, of anders de risico te loopen den eenen of anderen dag er den dienst mede uit te dwalen. Buiten kijf is 't, dat dit eerder leidt tot het aankweken van een servielen geest, dan tot de ontwikkeling van karakter en verantwoordelijkheidsgevoel en dat, voor de goede elementen, de aantrekkelijkheid van het ambtenaarschap daaronder wel zeer lijden moet.

Bij de bestaande rechtsonzekerheid is de toestand thans deze, dat de verongelijkte ambtenaar, om recht te verkrijgen, zich tot den Staten-Generaal moet wenden, wat dan ook nog al eens voorkomt, maar zooals we weten, niet steeds, ja, zelfs maar zelden, tot een goed einde voert. Dit alweer tot schade van het staatsbelang, want het meerendeel der onrechtmatig behandelde ambtenaren, zich spiegelende aan 't lot van zoo'n enkelen rechtzoekende — een schip op 't strand is een baken in zee! — berust maar liever in 't aangedane onrecht en het vooruitzicht misschien ook eenmaal zóó de laan uit te moeten, drukt zwaar op de energie, de roeping en het plichtsgevoel van de actief-dienenden, zoo het deze kwaliteiten al niet geheel en al dooft of verstikt. Feu sacré in het toch al zoo heete Indië is een kwaad ding. Men brandt er maar zeker deel van zijn lichaam aan, waarna men op den koop toe, nog onzacht op de blaren wordt neergezet. Kalm en braaf in 't ambtelijke gareel meelopen, dat is in de gegeven omstandigheden je ware! Daarmede houdt men 't langste uit en komt men het verst. Wat baat de verbetering van het verstandelijk en zedelijk gehalte des ambtenaars, waarmede tegenwoordig zoo geschermd wordt, wanneer hij niet eerst door de verzekering zijner rechtspositie beschermd wordt tegen allerlei willekeur.

Er is onder het Ned.-Indisch gouvernement misschien nooit zoo willekeurig en eigendunkelijk met de ambtenaren omgesprongen als thans. Zoo treurig is het zelfs al met de goede trouw tegenover de staatsambtenaren gesteld, dat men van ambtelijke zijde propaganda tegen den Indischen dienst begint te maken, getuige o. a. de waarschuwingen onlangs door rechterlijke ambtenaren met verlof aangeplakt in de studenten-sociëteit en het universiteitsgebouw te Leiden, om der studeerende jongelingschap met betrekking tot den kolonialen staatsdienst het: „Wie binnentreedt, late alle hoop thans varen!“ toe te roepen.

Een Indische kennis, zoo zegt hij ten slotte, die onder zeven gouverneurs-generaal gediend heeft, en nog steeds in dienst is, gaf ons laatst zijn oordeel over het huidige régime te kennen in dezen cri de coeur, „dat hij de toekomst van den Indischen ambtenaar nooit zoo onzeker geweten had, als thans.“

In de Nieuwe Rotterdamse Courant wordt het een en ander opgemerkt over de overeenkomsten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel. En dit wel naar aanleiding van het verslag der Kamer-Commissie, die over de verdragen in 1906 door minister Fock aan de Kamer overgelegd, rapport uitbrengt. Het is een zeer droog en dor artikel, waarvan wij slechts de slotsom hier overnemen:

„De commissie, zegt de Nieuwe Rotterdamse Courant, stelt de quaestie „of zekerheid bestaat dat bij het afleggen der korte verklaringen de inlandsche zelfbesturen de wijde strekking steeds voldoende hebben begrepen?“

Inderaad kan hierbij niet te veel naar eerlijk bedoelen beiderzijds gestreefd worden. Maar in dit verband moet erkend worden, dat voor die vraag minder aanleiding bestaat ten opzichte van de korte verklaring, dan bestond en bestaat bij het aannemen van lange, breed-uitgemeten contracten, waarin begrippen zooals die welke wij zooeven tusschen-haakjes aangaven, met uitdrukkingen als „met rechtvaardigheid besturen“, „het welzijn des volks bevorderen“, „verbod van slavenhouden“ e. d. m. schering en inslag zijn. Van deze en dergelijke omschrijvingen of bepalingen wist men en weet men dikwijls vooruit dat zij niet nageleefd worden, zij deden en doen aan de eerlijke bedoeling, zoo- wel van den geheelen opzet, als van de toepassing doorgaans afbreuk. De korte verklaring zegt, dat het gebied een gedeelte van Nederlandsch-Indië uitmaakt, dat de bestuurder trouw zal zijn aan de Koningin en aan haar vertegenwoordiger in Indië, dat hij zich in geen staatkundige aanrakingen zal stellen met vreemde mogendheden, dezelfde vrienden en vijanden zal hebben als Nederland en zal nakomen en handhaven alle regelingen en bevelen door de aangewezen Nederlandsche autoriteit te treffen. Er bestaat meer kans dat deze verklaring, ook in haar verste strekking, goed begrepen zal worden, dan de veelzeggende, maar ook veel verbloemde, voor velerlei bedoeling en bijbedoeling vatbare tekst der nog veelal gebruikelijke lange contracten. Geeft een volgend verslag hieraan volle oplettendheid en herinnert het zich wat b.v. de geschiedenis van onze politiek ten opzichte van Boni in

deze te leeren heeft gegeven (zie het verslag der vergadering van de vereeniging „Moederland en Koloniën“ van 15 November 1905, vooral blz. 13 e. v.), dan zal het als aanvulling van hetgeen het thans verschenen verslag over de korte verklaring vraagt, en met nog meer recht, de quaestie kunnen opwerpen of die uitgebreide, ook in onzen tijd nog geslotene en hernieuwde contracten, wel volkomen begrepen, en in gemoede duidelijk toegelicht worden!

Daar de commissie van 1906/7 zich niet tevreden heeft gesteld met de aangeboden stukken voor kennis-gave aan te nemen, maar zij de regeering in Nederland en in Indië in de gelegenheid gesteld heeft de in het verslag aangeduide inlichtingen nader te verstrekken, is het in 1871 te kwader uur uit de hand gegeven middel, om in het belang van Indië werkzaam te zijn, niet slechts terug gevonden, maar is het ook dadelijk practisch aangewend, om de teloor gegane wis-seling van inzichten tusschen regeering en volksvertegenwoordiging ten opzichte van deze aangelegenheid te herkrijgen.“

Nawerking van Tentoonstellingen.

Hoe goedgeslaagde tentoonstellingen dikwijls eene zeer heilzame nawerking kunnen hebben, leert ons opnieuw die van Ned. Ind. Kunstnijverheid, welke verleden jaar in het Kaiser Wilhelm Museum te Krefeld gehouden werd.

Van bevriende belangstellende zijde werd ons hier-omtrent het volgende medegedeeld:

Voor het fraaie wajangstel, dat het Kaiser Wilhelm Museum te Krefeld van den Soesoehoenan van Solo bij gelegenheid dier tentoonstelling ten geschenke kreeg wordt nu eene expresselijk daarvoor bestemde kast met volledigen inventaris in dat Museum ingericht, waarbij, behalve het prachtwerk „De Wajang Poerwa“, door de Nederl. Regeering aan dat Museum geschonken, nog de beste desbetreffende literatuur zal aanwezig zijn, zoodat deze in Duitschland eenige collectie daar naar behooren bestudeerd zal kunnen worden.

Uit dezelfde bron vernamen wij nog, dat als een gevolg dierzelfde tentoonstelling thans in Nederl. Indië een deskundige op Javaansch batikgebied proeven neemt om dit kunsthandwerk op fluweel te doen uitvoeren en daarvoor tamelijk groote hoeveelheden dier stof uit Krefeld betreft.

Voor al ook met het oog op soortgelijke proefnemingen welke eerlang door Boëtan genomen zullen worden, stellen wij natuurlijk levendig belang in de stappen welke thans reeds in die richting worden gedaan.

Oost-Indische Berichten.

Het Amerikaansch invoerrecht op Bladtobak. N. t. C. schrijft in de Deli Courant van 18 Juni j.l. naar aanleiding van het 7 Mei te New-York gehouden congres van de National Cigar Leaf Tobacco Association hierover o. a.:

„Wij weten niet, of onze moederlandsche regeering al eens bij de Amerikaansche dito heeft aangedrongen op eene verlaging van dit invoerrecht. Is zulks niet gebeurd, dan is het waarschiijnlijk nagelaten, omdat men het vergeefsche van eene dergelijke poging bij voorbaat inzag. Doch deze methode is niet in ons belang; de gestadig vallende druppel holt zelfs een steen uit en een geregeld jaarlijksch vertoog, gesteund door petitie van onze planters hier en handelaars in Amsterdam, de Europeesche hoofmarkt voor het product tabak, zou toch effect kunnen hebben. Wellicht, dat dan eene volgende vergadering van de National Cigar Leaf Tobacco Association genoeg moed zou krijgen, om rechtuit voor haar meening uit te komen en de Nederlandsche pogingen te steunen.

Nog een laatste woord over één argument, dat blijkbaar zwaar gewogen heeft bij de voorstanders van de handhaving van het oude tarief: de planters hopen nog steeds, te eeniger tijd zelf een deugdelijk dekblad te telen.

Wij nemen aan, dat er een greintje mogelijkheid bestaat; de Ver. Staten reiken echter nergens binnen den tropen-gordel. Florida ligt tusschen 30 en 25 graden N. B. nog altijd vijf graden noordelijker dan Cuba en Portorico. Om klimaatsredenen is de kans derhalve gering, want dekblad groeit tot nu toe nergens buiten de tropen, tenzij men dan het Florida-sche dekblad, dat zulk eene krasse bescherming niet ontberen kan, werkelijk onder deugdelijk dekblad wil rangschikken. (De ligging van Florida, dat recht naar Cuba toe wijst en er slechts door een smalle zee-straat van gescheiden is, dat als schiereiland een zee-klimaat heeft, is overigens al bij uitstek gunstig voor de tabakscultuur).

Al heeft Amerika derhalve in het binnenland ook nóg zooveel vruchtbaar land, het heeft tot nu toe ondanks de vele ernstige pogingen in allerlei richtingen, geen succes gehad en nimmer dun, soepel, glanzend dekblad voortgebracht, en zal het volgens den spreker van 6 en 7 Mei nimmer doen. Het is er mee, als met hetgeen Barend uit de Camera Obscura tegen meneer Kegge zei:

„Je kent, zeg ik nog reis, de natuur van een ding niet dwingen. Je kent het wel dwingen, maar dwingen en dwingen is twee; en as je een ding dwingt, dat nou eigenlijk niet gedwongen kan worden, wat heb je dan? Dan plaag je je zelve“.

LAMBERT WATERREUS,

Sumatrastraat 279.

b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Import Indische Ingredienten voor de Rijsttafel.

Indische Tamarinde Vanille & Rose Siropen.

Limonade Abricotine-Bisquit Abricotine.

Krandjie, Selassie, Kadjang.

etc., etc.

Proefles gratis.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen

arrestatie nabootsing.

ALLE MODERNE

TALEN

Onderwijs Vertalingen

Prospectus franco.

TOKO BAHROE,

v. Kinsbergenstraat 126

Telefoon 4796.

DEN HAAG.

SPECIALAAL ADRES voor zeer fijne Samballans, Boemboe's, Indische Zuren, Corona, Nangoen, Papandajan thee. Trassie in rollen. Japansche Soya, merk Tokio Shoya en Japansche Shoya, merk t. c. k. Mangoe Chutney, zeer billijke prijzen. Tamarinde en Rozen Siroop.

Aanbevelend,

W. BARNAS-DIEMERS.

W. POPPINK,

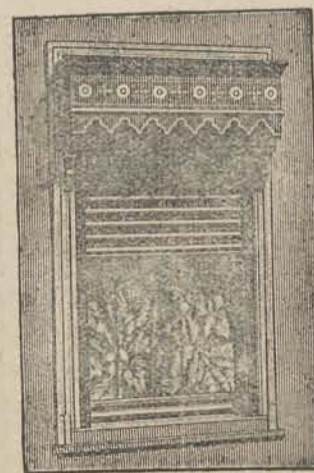
Korte Poten 59.

DEN HAAG. TEL. 4485.

SPECIALITEIT in het vervaardigen van

Hut-, Mail- en Reis-KOFFERS.

BILLIJKE REPARATIE-INRICHTING voor alle soorten van REISARTIKELEN.

Heineken's (Oudste)

Glazenwasscherij

Stoom Jaloezieën- en Rolluikenfabriek.

KETTINGSTRAAT 6

v.h. Drie Hoekjes 3,

Den Haag.

Telefoonnummer 2478.

AMSTERDAM,

van der Helststraat 1

UTRECHT,

Potterstraat 20.

Hilversum, Arnhem, Nijmegen.

Er ligt meer wijsheid in die woorden, dan Barend zelf wel wist."

Inlandsche notarissen. De civiele rechtspraak voor den inlander op Java kent in artikel 167 van het zoogenaamd Inlandsch Reglement de middelen der europeesche bewijsleer, dus ook het „schriftelijk bewijs” en dan, zou men zeggen, zijn inlandsche notarissen bij zoo'n groote bevolking van eigenlijk gezegde inlanders dringend noodig.

Echter, ingevolge artikel 134 van gezegd Reglement, kan de inlandsche schuldenaar zelfs ter terechtzitting van den landraad nog met zijn schuldeischer (men denke aan de verschillende soorten van verbintenissen) in schikking treden, zoodat daardoor de authentieke akte overbodig wordt.

Akten van schenking worden op Java ten behoeve van inlanders vaak door mohamedaansche priesters opgemaakt en geregistreerd, doch hebben in civilibus slechts kracht van „begin van schriftelijk bewijs”, wyl de wet daaraan geen authentieke kracht toekent.

Inlandsche notarissen schijnen dus overbodig. Bovenstaande beschouwing is van de hand van een schrijver in de Locomotief.

Vergissen wij ons niet, dan is, vooral in de laatste jaren, steeds sterker in het licht getreden, dat inlandsche notarissen niet alleen noodig, doch hoog noodig zijn, ter wille van de rechtszekerheid van den inlanderschen koper en verkoper, geldschietter en volmachtgever, maar vooral van den geldleener onder borgstelling.

Een 20-tal jaren geleden werd deze kwestie, op verzoek van de Ned. Ind. Juristenvereniging, aan een grondig onderzoek onderworpen door notaris J. de Bruijn M.G.zn. en, naar wij meenen, Mr. Pieper, en van dit onderzoek is verslag gedaan aan de regeering. De rapporteurs waren destijds tot de conclusie gekomen — en hadden die conclusie belichaamd in een concept-reglement, — dat het inlandsch notariaat behoorde te worden ingevoerd alleen voor kleine, eenvoudige akten: koop en verkoop van vaste goederen, verkoop met recht van wederinkoop, obligaties, enz., alles niet boven f 200. Vaste modellen zouden worden voorgeschreven en de acten moesten worden ingeschreven in een door een rechterlijke autoriteit gewaarmerkt register. De afschriften, op zegels van f 1.50, zouden echter te hoog komen voor de inlandsche praktijk, waarom geadviseerd werd daarvoor plakzegels van geringer bedrag beschikbaar te stellen.

Wat de personen betreft, voor het inlandsch notariaat opteleiden, daarvoor had men op het oog zonen van inlandsche hoofden, aan de zoogenaamde hoofdscholen opgevoed. Voor elk district zou een functionaris noodig zijn en aangezien geen rechtstudie vereischt werd, daar de praktijk, volgens vaste formulieren, zeer eenvoudig was, zou het aantal sollicitanten spoedig te vinden zijn geweest.

Het voordeel zou zijn, dat de inlander, die thans door beunhazen van allerlei soort geplukt wordt, voortaan eerlijk en volgens door de regeering vastgesteld zeer matig tarief kon worden geholpen.

Wij hebben reden te gelooven, schrijft de *Javabode* verder, dat op het oogenblik het plan van de heeren de Bruijn en Piepers weer de aandacht geniet van de regeering en wij zouden het zeer toejuichen, wanneer daarin aanleiding kon gevonden worden deze kwestie spoedig en in het belang van den inlander tot oplossing te brengen.

FEUILLETON.

DIE ANDER.

Indische tooneelschets in één bedrijf
van H. G. H.

III.

Willem: Vertel eens, hoe lang kenden jullie elkaar toen hij je vroeg?

Lize: (Verlegen). Aan boord maakte ik kennis met hem.

Willem: En hij heeft je aan boord gevraagd?

Lize: Ja.

Willem: (Terneergeslagen). Daar is wel iets van aan.

Lize: (Blijbaar terrein winnend). Je zoudt dan zeker begrepen hebben dat ik op mijn leeftijd een goede reden moet hebben gehad voor het afmaken van mijn engagement.

Willem: (Knikkend). Nu dan, schwamm darüber. (Op luchtigen toon). En hoe vindt je het op Batavia?

Lize: Goed — ik heb mijn bezigheden, ook kennissen, ga nog al uit, dus.....

Willem: (Voorzichtig). Ken je veel jongelui?

Lize: Ik dans wel eens in Concordia.

Willem: (Nieuwsgierig). Zijn daar aardige lui onder?

Lize: (Glimlachend). Een enkele..... maar je begrijpt als verloofd meisje.....

Willem: Ja, dat is zoo, dan is het toch maar lak. Maar voortaan ben je weer vrij.

Lize: (Opgetogen). Ja, heerlijk! O! Willem, ik kan je niet zeggen, hoe veel behagelijker ik me nu voel.

Willem: Dat kan ik me voorstellen. Je kunt nu opnieuw beginnen.

Bevordering van het visschersbedrijf. In het belang der zeevisscherij is thans in de afdeling Krawang voor het inzouten van visch voor een zeer verminderden prijs van gouvernementsewege zout beschikbaar gesteld, dat niet vooraf voor consumptie onbruikbaar is gemaakt, onder welke voorwaarde tot dusver ten behoeve van industriele ondernemingen uit de strandpakhuizen zout kon worden verstrekt tegen betaling van slechts f 60 de kojang.

Binnenkort zal aldaar, op initiatief van het bestuur, eene credietbank worden opgericht, welke, door de regeering daartoe in staat gesteld, op zeer billijke voorwaarden aan de inlandsche visschers de voor hun bedrijf noodige gelden in leen zal verschaffen.

(Javabode).

Suikersyndicaats-examen. Naar het *Soer Hbld.* verneemt, wordt tusschen het hoofdbestuur van het Alg. Syndicaat voor Suikerfabrikanten op Java en de directeurs der beide hier bestaande particuliere suikerscholen besprekingen gevoerd over de invoering van syndicaats-examens, met dien verstande, dat voorgesteld is aan de leerlingen van beide scholen, na afloop van hun studietijd, een examen te doen afnemen, volgens een door het syndicaat vast te stellen programma, hetzij door een examencommissie, waarin enkele bestuursleden van het syndicaat zitting nemen, hetzij door een geheel door het hoofdbestuur van het syndicaat benoemde commissie.

Binnen eenige dagen zal ter zake een beslissing worden genomen, welke waarschijnlijk zal uitvallen in den geest van laatstgenoemd voorstel.

Waar het onderwijs op de instituten van de heeren dr. Faber en A. Kuyt nog al uiteenloopt en ook de exameneischen voor verschillende vakken ongelijk zijn, zal een op bovenbedoelde wijze afgenomen examen zeker meer eenheid brengen, en mede aan de diploma's een meer officieel karakter verleen.

Een Vreemd Bericht. Het *Bat Nieuwsblad* schrijft: De *Ostasiat. Lloyd* bevat de mededeeling dat de zich op Java bevindende chineesche kooplieden zich telegrafisch tot het ministerie van handel te Peking gewend hebben met het verzoek om bijzondere beschermende maatregelen betreffende de behandeling van chineesche plantagearbeiders. Het verzoek is het wai-woepoe voorgelegd.

Meer niet.

Wat hiermede eigenlijk bedoeld is? De chineesche koelies bij de tinnijnen op Banka en Billiton, de houtkappers in den Riouw-archipel of de tabakskoelies in Deli?

Politiek contract met den Sultan van Deli. De *Sum. Post* is in staat mede te deelen, dat de onderhandelingen van het Gewestelijk Bestuur van Sumatra's Oostkust met den Sultan van Deli over het aangaan van een nieuw contract met ons Gouvernement tot het succes hebben geleid, dat het nieuwe politieke contract door den Sultan en de betrokken Rijksgrooten in geteekend. Naar aan het blad wordt mededeeld, heeft de Sultan daarbij uitdrukkelijk verklaard, met

Lize: (Coquet). Waarmee?

Willem: Met het maken van slachtoffers.

Lize: Hoe bedoel je dat?

Willem: Je mama heeft me verteld dat je in Holland twee aanzaken hebt afgeslagen en Bouman is dan het derde slachtoffer.

Lize: Is dat alles mijn schuld? (Ontstemd). Ik merk wel dat je me niet meer kent.

Willem: Heb ik het mis? Ben je niet een beetje luchthartig — zoo'n beetje spelen..... flirten met de heeren mag je wel, is het niet?

Lize: (Boos). Willem, je weet niet wat je zegt. Je kent me niet, anders zou je weten, integendeel, hoe ernstig ik het leven opneem.

Willem: (Door haar ernst verrast). Zoo Lize, ben je heusch zoo ernstig geworden. (Een opkomend denkbeeld, dat van een inniger verhouding tusschen hem en zijn jonge vriendin, treft hem zichtbaar, en zegt hij zacht doch duidelijk). Nu, dan hoop ik van harte je gauw beter te leeren kennen..... (weifelend) tenminste..... als je dat goedvindt.

Lize: (Zichtbaar aangenaam verrast, antwoordt ook zacht doch goed verstaanbaar). Waarom niet? (Na een korte pauze — voor beiden blijkbaar hinderlijk op anderen toon). Willem, heb je het zingen bijgehouden?

Willem: Zoo'n beetje.

Lize: Een volgende maal moet je muziek meebrengen, dan zal ik je begeleiden, als vroeger in den Haag.

Willem: (Ernstig). Graag — heel graag! maar... (aarzelt).

Lize: (Nieuwsgierig). Wat, maar?

Willem: (Ernstig en teeder). Kijk me eens goed in de oogen..... voel je wel Lize, dat je me nu een voorstel doet dat ver- heel verstrekkende gevolgen kan hebben? (Daar Lize zwijgt, gaat hij voort). Vroeger toen wij samen musicerden was je nog een kind..... maar nu.....

volledige instemming de nieuwe overeenkomst aan te gaan.

Wij kunnen hieraan toevoegen, zegt de *Sum. Post* dat het *Deliccontract* denzelfden inhoud heeft als het voor eenige maanden gesloten *Siakcontract*.

Thans worden de onderhandelingen met de overige landsvorsten voortgezet. Wanneer ook deze een gunstig verloop hebben, zullen wij, meent het *N. v. d. Dag v. N.-I.*, na tekening der nieuwe contracten instaat worden gesteld den inhoud er van bekend te maken.

Djokjasche landhuurders op audiëntie. In het hoofdartikel in de *Javabode* van den 10den April j.l. werd, naar aanleiding der betrekkelijke verhandeling in de *Locomotief* van den zosten Maart te voren, eene uitvoerige bespreking gewijd aan het reeds geruimen tijd bij de regeering in overweging zijnd verzoek van de Djokjasche Landhuurdersvereniging om den resident van Djokjakarta te machtigen tot goedkeuring van de door den sultan ontworpen oendang-oendang, bepalende, dat van alle aan Europeanen verhuurde gronden, na expiratie van den oorspronkelijken huurtermijn, die termijn op dezelfde voorwaarden, tegen betaling van een boekti, gelijkstaande met anderhalf jaar pacht, telkens met tien jaren zal moeten worden verlengd. Daardoor zou derhalve eene regeling worden verkregen als reeds gedurende 1890 in Soerakarta bestaat.

Ook de *Javabode* maakte destijds melding van eene, op hun daartoe strekkend verzoek, aan de belanghebbenden door den gouverneur-generaal toegezegde audiëntie, ter nadere toelichting van hunne belangen.

Tijdens het jongste verblijf van den landvoogd te Batavia, zijn in tegenwoordigheid van den algemeenen secretaris, van den directeur van binnenlandsch bestuur en den inspecteur voor agrarische zaken, de vertegenwoordigers van de landhuurders in gehoor ontvangen. Van het resultaat der gehouden besprekingen werd niets bekend.

Een nieuw beursblad. De heer L. C. van Vleuten is afgetreden als redacteur van het *Ned. Ind. Effectenblad*, welke stap volgde op zijn ontslaanvraag als secretaris van de Vereeniging voor den Effectenhandel. De heer van Vleuten is echter niet afgetreden als secretaris van de Handelsvereniging te Batavia, en naar ons thans uit Batavia gemeld wordt, zal deze laatste vereeniging er toe overgaan ook een eigen beurscourant uit te geven. Van dit orgaan der Bataviasche Handelsvereniging zal de heer van Vleuten de redactie voeren.

Het *Ned. Ind. Effectenblad*, het blad van den heer J. Dinger, zal dan een zwaren concurrent krijgen, meent het *Soer. Hbld.*

De weeskamer te Padang. Het is nog altijd niet positief uitgemaakt, of de weeskamer te Padang wel opgedoekt zal worden. Als de raad van justitie van die plaats overgaat naar Medan, moet eigenlijk de weeskamer mee; die twee zijn zoo saam vereend en saam verbonden door honderden wettelijke bepalingen, dat een scheiding ontzettende soesah zou meebrengen. Men schijnt het nu te willen probeeren door Padang

Lize: (Blij verrast door die opmerking). O! Willem wat denk je ver vooruit? Als we het nu beide prettig vinden, waarom zouden we ons dan om de gevolgen beangstigen?

(Coquet). Advienne que pourra!

Willem: (Peinzend). Advienne que pourra! (Ziet haar een wijle zwijgend aan). Ik zou misschien ook... met jou moet je voorzichtig zijn..... je bent een mooie vrouw geworden..... en het schijnt dat een man al heel gauw onder den invloed van je betoo-verende kijkers raakt.....

Lize: (Ontstemd). Nu, als je toch niet wilt, dan niet.

Willem: Neen Lize, aan mijn willen ligt het niet.

„Souvent femme varie

„Fol qui s'y fie”.

Adres aan de arme Bouman.

Lize: (Zenuwachtig). Begin je nu weer daarover? Heusch ik ben niet wispelturig. Ik zal het je maar zeggen..... anders blijf je me verkeerd beoordeelen. Ik heb Bouman bedankt omdat ik van een ander houd.

Willem: (Onaangenaam verrast). Van een ander! zoals ik dacht. Maar je mama weet dat niet eens. Kent ze die ander dan niet?

Lize: Jawel.

Willem: Maakt hij je dan niet het hof, zoodat je moeder dat merken moest?

Lize: Neen, hij was hier niet op de plaats.

Willem: Schreven jullie elkaar dan niet?

Lize: Neen.

Willem: (Ruw). Zeg, hou je me voor den gek?

Lize: (Lachend). Waarom zou ik dat doen?

Willem: (Ontstemd). Je houdt van iemand die niet op de plaats is en toch schrijf je hem niet.

Lize: Ik was immers nog verloofd.

Willem: Ja — maar..... die ander heeft je niet het hof gemaakt, hij schrijft je niet en toch weet je dat hij van je houdt en is dat zelfs de aanleiding dat je het engagement met Bouman afmaakt.

met een bijzonder agentschap te verkrijgen, een vermomd weeskamertje, heel in 't klein natuurlijk, maar toch anders dan een gewoon agentschap. De agent zou 5 à f 600 krijgen en over eenig personeel kunnen beschikken.

Men heeft echter blijkbaar tot nog toe den geschikten man daarvoor nog niet kunnen vinden. Misschien dat deze mededeeling er wel toe leidt dat zij, die zich als geknipt voor het nieuwe baantje achten, zich gaan aanmelden. (Soer. Hblid.).

Het ambt van minister in Nederland. Het Bat. Nieuwsblad schrijft: Toen het in de jongst verlopen tijden zoo'n gescharrel was om een stel ministers bij elkander te brengen en de vorming van een nieuw kabinet dan op de eene en dan op de andere moeielijkheid stuitte, werd in een gezelschap van hoog ontwikkelde en wel gesitueerde mannen o. a. de opmerking gemaakt dat het wonder was dat men nog iemand voor het ambt van minister van oorlog, van marine en van koloniën kon vinden. Terwijl bij landbouw, binnenlandsche zaken, financiën of waterstaat met den eenen of anderen maatregel nog eens goed gedaan en eer ingelegd kan worden, is de macht bij oorlog, marine en koloniën geheel van nul en kan, bij gebrek aan de voor elke grondige verbetering in de eerste plaats dringend noodige gelden dan ook letterlijk niets uitgevoerd worden waarvan men voldoening smaakt en waardoor men zijn naam voor het nageslacht bewaart.

Toch, zeide men, zijn er nog wel eenige redenen te vinden, die iemand kunnen bewegen om de leiding van een der ondankbare departementen op zich te nemen. Vooreerst prikkelt de eerbij A meer dan B en is de eerste reeds daarom lekker met een benoeming, die de laatste zou versmaden. En dan heeft niet elk den moed om een uitnodiging van Hare Majesteit de Koningin van de hand te wijzen. Dat is in den regel gemakkelijker gezegd dan gedaan; eenmaal in tegenwoordigheid van de Vorstin, die een beroep op de vaderlandsliefde doet en in het bewustzijn, dat men het hoofd van den staat door aan te nemen, voor het oogenblik uit de verlegenheid helpt, vordert het heel wat wilskracht om bij een stellig voorgenomen weigering te blijven volharden.

Verder vergeete men niet, dat elk jaar ministerschap 1000 gulden levenslang pensioen verzekert. Kan men twaalf maanden in functie blijven, dan is duizend gulden verdiend en alzo een aardige bijslag verkregen op bijv. het hoogste generaal-majoorpensioen dat slechts 2700 gulden bedraagt. Ook op een marinejaargeld is, als verhooging, een ministerspensioen geenszins te versmaden, al wordt dan ook door verblijf in de tropen het bedrag wat hooger dan dat van een landmacht-officier.

Verder is een jaarlijksch inkomen van 12000 gulden niet gering te schatten voor menschen die het dikwijls een eindeloze reeks van jaren met een heel klein inkomen hebben moeten stellen en het klappen van de zuinigheidszweep door en door hebben leeren kennen. Het ambt van minister van koloniën, marine en oorlog stelt in Nederland niet de minste maatschappelijke eischen en een besparing van 6000 gld. per jaar is derhalve zeer gemakkelijk te bereiken. Op die manier wordt niet alleen een belangrijke toename van pensioen, maar ook een ka-

pitaalwinst verkregen, die als een appeltje voor den dorst kan worden ter zijde gelegd. En eindelijk doet de overweging, dat een gewezen minister nog al eens gemakkelijk in een goed baantje verzeilt, velen een ambt aannemen, dat hen niet anders als teleurstelling en onaangenaamheden kan brengen.

Nadat de nestor van het hierboven bedoelde gezelschap zijn meening had gezegd, verklaarde een der jongeren, dat dat alles zeker wel juist zou zijn, maar dat in de opgesomde motieven niets kon worden ontdekt dat ook maar in de verte op oprechte belangstelling voor 's lands zaken en belangen duidde. En zoolang dat motief als fundament ontbrak, kon van de degelijkheid van het opgetrokken gebouw maar bitter weinig verwacht worden.

De schrijver der brieven van Java deelt omtrent de jongste races te Batavia mede:

„Momenteel zwelgen wij in de race-geneugten. Een stemming van zorgeloosheid en joligheid heeft zich — iets bijzonders in onze onnoemlijk stijve samenleving — over de menschen vaardig gemaakt; die werkt aanstekelijk en ook uw correspondent, nogal gevoelig voor lieve damesfiguurtjes, dito kopjes, voor een gokje aan den totalisator of bij den bookmaker en een kansje aan de ecarté-tafel, is er eenigszins door aangetast.

Er is nog zooveel meer: op een race-dag ziet men Batavia op zijn best.

Dan komt de chique los, meneer, de chique. Wie denkt aan zorgelijke bestaansvraagstukken, als de zon zoo oolijk aan den luchtkoepel te schijnen staat, als dartele wolkjes voorbij drijven, „wapperende kleurvlaggetjes aan den grooten gevel van den feestelijken dag”, om met den Vlaming Herman Teirlinck te spreken.

Wie trekt zich den krimpels in het voorhoofd, als de tribune vol is van een lawaaierige, pret-lievende, schertsende en lachende, flirtende en intrigeerende menschenmenigte. Als de strijkmuziek cakewalk of Matschiche jubelt of met een vroolijken marsch de animo er in brengt.

Wie, ten laatste, blijft ongevoelig, als hij overal de luiden van kansen en loten, en van loten en kansen hoort praten. Als men overal de roode stukjes papier ziet, die geldelijke veine moeten vertegenwoordigen, wat lang niet altijd zoo is.

De paarden verschijnen op de baan; ze staan te dansen en te huppelen van zenuwachtigheid.

Er zijn „velen” van tien en meer rossen. Dat geeft emotie, dat geeft (for shame!) gok-lust.

Het geheele leven is, voor velen, een dobbelpartij. 't Wordt niet altijd ingezien. Alleen op een race-dag krijgen sommigen, die 't niet wisten, er notie van. Veine of de veine, iets anders is er niet.

Wat zegt ge? Is „gokken” zoo uit den boeze? Gelijk hebt ge.

West-Indische Berichten.

Suriname. Bij het vertrek der laatste mail stond Paramaribo nog in het teeken der pestvrees, ten gevolge van het voorkomen van enkele pestgevallen in de engelsche kolonie Trinidad.

Van wege het bestuur werd de volgende mededeeling in de bladen gedaan:

houdt, dat is dubbel spel spelen.

Lize: (Verontwaardigd). Willem, je beleedigt me! ik ben nooit dubbelhartig geweest.

Willem: Dat ben je wel. Terwijl je met Bouman verloofd was, heb je genegenheid voor een ander opgevat.

Lize: (Zenuwachtig). Dat is niet zoo, Willem! van dien ander hield ik al vóór dat ik Bouman ontmoette.

Willem: Het verwijt blijft gegrond. Dan had jij je niet met Bouman mogen engageeren.

Lize: (In het nauw gebracht, ten einde raad). Willem, je dwingt me er toe..... het te zeggen... ik..... dubbelhartig!..... God is mijn getuige... dat ik nooit iemand buiten dien ander heb liefgehad!

Willem: En dat engagement met Bouman dan?

Lize: (Valt hartstochtelijk uit). Dat deed ik uit wanhoop, omdat jij met een ander meisje bent gaan trouwen. (Huilend). Je hebt me nooit begrepen. (Wil heengaan, doch wordt door Willem tegengehouden).

Willem: (Blijft eerst sprakeloos, is ten hoogste bewogen, nadert haar daarna langzaam). Wat zeg je, Lize..... omdat ik met een ander ben gaan trouwen..... ik begrijp niet.....

Lize: Zie je wel, dat je me nooit begrepen hebt.

Willem: (Bewogen). Lize..... is het mogelijk!

Lize: (Zenuwachtig suikkend). Maar was je dan ziende blind?

Willem: Lize, zoete Lize, je was toen nog een kind!

Lize: Kon je niet wachten?

Willem: (Hare beide handen vattend). Arm kind, heeft mijn huwelijk je zoo gehinderd?

Lize: Ja, natuurlijk, ik had zoolang gehoopt... voor niets..... heb daarom Bouman maar aangenoemen, ofschoon ik niets om hem gaf.

Willem: (In spanning). En dat engagement afge- maakt, toen.....

„De procureur-generaal vestigt de aandacht der ingezetenen van Paramaribo op het ernstig gevaar dat, bij mogelijke besmetting door pest, de aanwezigheid van ratten in gebouwen en op erven oplevert met het oog op de uitbreiding dier besmetting.

„In het algemeen en in hun eigen belang wordt den ingezetenen dan ook dringend aangeraden in hunne woningen, bergplaatsen en erven de ratten met alle ten dienste staande middelen — ook door het aanwenden van vergiftigd voedsel voor zoover dit zonder gevaar kan geschieden, — te dooden.

„Ten einde dit laatste te bevorderen zal, tot nadere aankondiging, aan het bureau van politie eene premie van 2½ cent voor elke daar ingeleverde doode rat worden uitbetaald.”

Voorts werd door het bestuur bijzondere aandacht geschonken aan de reinheid der erven, die bij eene gehouden inspectie op verschillende plaatsen nog al te wenschen bleek over te laten.

Wat het dooden van ratten betreft, schijnt dit nog te moeten worden gevolgd door eene grondige desinfectie der schuilplaatsen dier dieren. Het nummer van de wekelijksche editie der Times of India bevat juist een verslag betreffende den te Bombay tegen de ratten gehouden veldtocht. Uit dat verslag zou het volgende moeten worden afgeleid:

De besmetting doet zich in de eerste plaats bij ratten voor, voordat ook menschen door de ziekte worden aangetast, terwijl voor de overbrenging der ziekte van rat op mensch de bij genoemd dier veelvuldig voorkomende vloojen verantwoordelijk worden gesteld. Zoolang dus de besmetting nog niet aanwezig is, kan een goede opruiming onder de ratten niet anders dan dienstig zijn om het gevaar der besmetting te verminderen. Maar is deze eenmaal daar, dan behoort ook desinfectie te worden toegepast ter plaatse waar de doode ratten gevonden werden om de ratten-vloojen te vernietigen. Dit geschiedt te Bombay door middel van het pesterine, door den heer Turner, chef van den gemeentelijken geneeskundigen dienst en uitvinder van het middel „a form of petroleum” genoemd.

Wij hopen dat het niet noodig zal wezen en deze drinkbeker aan Paramaribo zal zijn voorbij gegaan, maar mocht onverhoopt de besmetting zich daar voordoen, dan zou het belang der zaak, dunkt ons, wel de kosten loonen van een telegrammetje aan onzen consul te Bombay om nadere inlichtingen betreffende het pesterine.

Gelijk reeds in de dagbladen werd vermeld is de expeditie de Goeje na lang door hoogen waterstand te zijn opgehouden reeds naar het surinaamsche binnenland vertrokken.

Onze West deelde den 11en Juni ll. het volgende hieromtrent mede:

„Naar wij vernemen zal de expeditie onder leiding van de heeren de Goeje en Bisschop van Tuynen 1 Juli a.s. naar de Marowijne vertrekken. Zij had reeds eerder den tocht willen aanvaarden, maar de hooge waterstand in de bovenrivieren heeft haar daarin verhinderd. De bedoeling is langs Marowijne, Tapanahony en Paloemen het eindpunt van de vorige Tapanahony-expeditie te bereiken en van daar door te trekken naar de Corantijn.”

Door Suriname van Oost naar West, kan dus de titel wezen van het reisverhaal, dat met te meer belangstelling wordt verwacht omdat daarbij de vraag zal worden opgelost betreffende de richting van het

Lize: (Zenuwachtig in de rede vallend). Toen je bij ons belet vroeg, omdat ik een voorgevoel had dat...

Willem: Dat oom Willem alles zou kunnen goedmaken! Zou je hem nu heusch nog willen hebben? (Lize knikt bevestigend). Ja? nu (Lize teeder in zijn armen sluitend) dan zal ik dit zoete, geduldige, trouwe meisje graag tot vrouw nemen!

Lize: Dus nu heb je me toch werkelijk ten huwelijk gevraagd?

Willem: Hoe zoo?

Lize: Anders beweert mama later nog dat ik jou gevraagd heb.

Willem: (Lachend). Neen, je hebt me zoo overtuigd van jouw genegenheid — dat me niets anders overbleef.

Lize: Hoor eens aan! Net of ik niet weet dat je van me houdt, en heel veel zelfs!

Willem: Hoe weet je dat?

Lize: Omdat je zooveen erg grof bent geworden, uit jaloezie, toen ik zeide, een ander lief te hebben.

Willem: Die mooie oogjes van jou merken ook alles op. Ja, en die ander.....

Wat dom toch dat ik het niet begreep!

Lize: (Schalks). Moet die brief aan Bouman nog teruggehaald worden?

Willem: Neen, neen, die brief moet zijn bestemming bereiken.

Lize: (Guitig lachend). Juist, dat is het resultaat van mama's opdracht aan jou! Die heb je dus prachtig vervuld! (Hem in den arm medenemend). Nu zullen we haar eens samen daarvan rapport gaan brengen. (Heengaande, terwijl het scherm langzaam zakt).

Willem: Ja, maar dat is de schuld van dien ander!

Hoe kon ik nu weten dat hij daar tusschenzat.

Lize: En die ander..... ben je zelf!

Willem: Nu ja goed, maar.....

Lize: Neen kapitein, de Willemsorde draag je wel, maar opdrachten uitvoeren, ho! maar!

Lize: (Kalm). Dat heb ik niet gezegd.

Willem: (Nog boozet). Heb je dat niet gezegd?

Lize: (Kalm blijvend). Ik heb niet beweerd dat die ander me liefheeft; ik heb alleen gezegd dat ik van hem houd.

Willem: Het wordt hoe langer hoe fraaiër! En nu maak je alvast het engagement af met iemand waarvan je zeker weet dat hij van je houdt. O! vrouw, ondoordringelijk zijn uw' wegen!

Lize: Ik ben toch werkelijk niet zoo raadselachtig als je wel meent. Ik houd niet van Bouman en ik wil verder vrij zijn in mijn handelen. Is het je nu duidelijk?

Willem: (Jaloersch). Je wilt dus die ander vrij spel geven. Jammer dat hij niet hier op de plaats woont.

Lize: (Glimlachend en coquet). Nu, woont hij hier.

Willem: (Ruw). Dan moet hij en niet ik, met jou musiceren.

Lize: (Plagend). O, die ander zingt heel goed!

Willem: (Nog boozet). Maar wat drommel, dan heb je mij ook niet nodig.

Lize: (Lachend). Eén voor het verliezen.

Willem: (Ruw). Dank je hartelijk.

Lize: (Schalks). Is oom Willem jaloersch geworden?

Willem: (Streng). Lize, ik verzoek je te bedenken..... heb ik dat nu aan je verdiend? Je speelt met iedereen, maak alsjeblieft met mij een uitzondering..... Nu, ik groet je, ik zal je moeder zeggen me nooit weer in je hartsaangelegenheden te betrekken.

Lize: (Angstig). Willem, ik bid je, ga niet in deze stemming met mama over mij praten, je vergroot noodeloos haar verdriet; (hem vertrouwelijk bij de armen vattend en in de oogen kijkend) toe — wees niet boos op me!

Willem: (Duwt ruw hare handen weg). Foei, Lize, je mag me niet zoo naderen, als je van een ander

gebergte, dat de waterscheiding uitmaakt tusschen de surinaamsche rivieren en het stroomgebied van de Amazone en dat bij de grensregeling tusschen Suriname en Brazilië een belangrijke rol vervult.

Naar het schijnt zou de heer Weiss in zijn ijver om voor de aan zijne zorgen toevertrouwde stichting Bethesda hier te lande propaganda te maken, meer gezegd hebben dan hij verantwoord kon, toen hij zich minder gunstig moet hebben uitgelaten over den toestand in de gouvernements-inrichting op Groot-Chatillon.

Ter verbetering van een door Onze West opgenomen berichtje, deelde de heer Hering, geneesheer van Groot-Chatillon, mede ontslag te hebben gevraagd als geneesheer van Bethesda naar aanleiding van de voor hem en zijn ambtsvoorganger, den geneesheer Hirschfeld „krenkende uitlatingen, waarvan de zending Weiss zich in Europa bedient om propaganda te maken voor de protestantsche inrichting Bethesda.”

De heer Hering voegde daaraan toe: „onware voorstellingen van toestanden enz. op Groot-Chatillon, zooals de hernhutter-zending Weiss elders, tegen beter weten in, verkondigt, zullen daar en hier te zijner tijd besproken en weerlegd worden.”

Met de koloniale middelen wil het nog maar steeds niet vlotten; wel is waar schijnt het middel der invoerrechten zich te zullen herstellen, maar nu komt het voor dat de raming der spoorwegontvangsten te hoog gesteld is en dit middel in 1907 een kleine halve ton minder zal opleveren dan waarop gerekend was, een heerlijk motief om het nu maar weer eens met een anderen spoorweg te probeeren, waartoe nu ook al de Surinaamsche Plantersvereniging (welke? De Vereniging voor den grooten landbouw?) en de Vereeniging voor den kleinen landbouw zich volgens Onze West per request tot de Tweede Kamer zouden wenden, waarbij de aanleg van een Saramacca-tram zou worden gevraagd met loslating van het doortrekkingsplan.

Men zal hier wel wijzer wezen!

Een zeven miljoen reeds verwerkt in de goot te gooien en daarmee aan de mogelijkheid der opkomst van drie belangrijke industrieën — goud- en balata-industrie en boschexploitatie den pas af te snijden, ter wille van de mogelijkheid der uitbreiding van een nieuwe cultuur; 't is makkelijk geraden, maar we hopen dat men den raad neme, voor wat deze waard is.

De United Fruit Co. is geenszins door een contract gebonden ten opzichte van den opkoop van bacoven uit het Saramaccasche waarvoor men nu weer gouden bergen droomt van de bacoven-cultuur, zooals indertijd op Jamaica ook de verwachtingen hooger waren dan de uitkomsten uitwezen. De U. F. C. heeft ook nog eigen belangrijke aanplantingen in Costa Rica en zou zich wel eens voor de onmogelijkheid kunnen zien gesteld om meer af te nemen, dan waartoe zij zich bij contract verplichtte. Heeft men hier wel eens aan gedacht?

Van Vreemde Koloniën.

Landbouw op Martinique. J. Achard schrijft aan de *Dépêche Coloniale*, dat men thans op Martinique het verschijnsel kan waarnemen van een terugkeer der bevolking naar het platteland, en vindt de oorzaak in den nuttigen arbeid der in die kolonie ingestelde proeftuinen. Deze bevinden zich thans ten getale van vier in de kolonie, en wel te Tivoli, bij den berg Vauclin, te la Tracée, en te Préfontaines. Deze tuinen, behoorende tot het ressort van den chef van den landbouw-dienst, worden ieder voorgestaan door een landbouwkundige, die in opdracht heeft om met behulp van veldarbeiders pépinières aan te leggen en te onderhouden, terwijl de administratie hoogst eenvoudig zich bepaalt tot eene verantwoording van het gebezigde zaad, van de verstrekte planten en van de uitgegeven gelden voor die doeleinden. De planten worden uit deze proeftuinen gratis verstrekt aan allen, die er om vragen en kunnen aantonen dat zij over den grond, voor den aanplant noodig, beschikken.

Dank zij deze ruime verstrekking van planten zijn reeds tal van cacao- en koffietuinen aangelegd, terwijl men den aanplant van suikerriet, waarvan de cultuur vroeger algemeen was, overlaat aan de groot-grondbezitters en suikerfabrikanten.

In de laatste jaren heeft men zich ook op de rubber-cultuur toegelegd, en voor dit doeleinde is thans door het moederland eene subsidie van 5000 franken, jaarlijks te vernieuwen, aan de kolonie toegekend. In de bosschen van het domein is thans reeds op vrij groote schaal caoutchouc aangeplant en de particulieren wachten ongeduldig het tijdstip af, waarop het hun zal gegeven zijn de planten te kunnen ontvangen, om die op hunne erven uit te zetten.

Kokospalmen op Samoa. Samoa is, volgens een artikel van professor Preusz in de *Tropenpflanzer*, het paradijs voor den kokospalm, die er volstrekt niet het minst heeft te leiden van ziekten of andere plagen, welke elders in den vorm van ratten, wilde zwijnen, kakatoeas, torren als anderszins den boom of zijne vruchten belagen. Elke palm levert op Samoa gemiddeld minstens zestig vruchten in het jaar. Een nadeel is dat de noten niet bijzonder groot zijn, waartegenover echter de dikke vleeschlaag ruimschoots opweegt. Van elke zesduizend noten, de gemiddelde opbrengst dus van honderd palmen, wordt

om en bij de ton copra gewonnen.

Op het oogenblik worden ongeveer één miljoen kokospalmen op Samoa aangetroffen, in de verhouding van drie tot zeven verdeeld over de europeesche en de inlandsche aanplantingen. Daar ongeveer dezelfde verhouding wordt aangetroffen voor de herkomst van het uitgevoerd product, waarvan de laatste jaren gemiddeld zeven duizend tonnen 's jaars werden verscheept, schijnt het met de luiheid van den inboorling op Samoa niet zoo te zijn gesteld als herhaaldelijk beweerd werd, en zou die luiheid eigenlijk bestaan in onwil of tegenzin om voor anderen te werken, terwijl de arbeid op eigen grond genoeg oplevert om in eigen levensonderhoud te voorzien.

De klappers worden op Samoa voor den copra-oogst niet geplukt, maar men wacht totdat de rijpe vruchten vanzelf van de boomen vallen — elders worden de vruchten wel geplukt, omdat men meent te hebben opgemerkt dat de copra eerst dan een witte kleur behoudt en hooge prijzen opbrengt, wanneer de vrucht versch geplukt op de droogplaats komt, om er te worden geopend en van de copra ontdaan.

De kokos-cultuur is op Samoa nog voor groote uitbreiding vatbaar, en indien aan een gouvernementsbesluit, waarbij kortelings aan iederen inboorling de verplichting werd opgelegd om elk jaar vijftig noten te planten, de hand kan worden gehouden, zal zeker de copra-productie van deze kleine deutsche kolonie niet onbelangrijk toenemen.

Zijdeteelt in Bengalen en Tongkin. De zijdeteelt bestaat reeds sedert overoude tijden in Bengalen en reeds in 1757 zag de directie der Engelsche Oost-Indische Compagnie zich genoopt een deskundige, R. Wilder, naar Indië uit te zenden om een onderzoek in te stellen naar de reden waarom de Indische zijde zoo ten achter stond bij het perzisch, chineesch en japansch product. Van deze zending werd verslag uitgebracht, waarbij als middelen om de indische zijdeteelt te verheffen werd aanbevolen: zorg voor deugdelijke voeding der wormen, keuze der beste cocons voor teelt-doeleinden. In de 150 sedert verlopen jaren heeft de achteruitgang der indische zijdeteelt nog herhaaldelijk het onderwerp uitgemaakt voor ernstige onderzoeken, zonder dat daardoor eenige verbetering tot stand kwam, zoodat nu onlangs weer eens een rapport is verschenen van eene door het gouvernement van Bengalen ingestelde commissie, belast met een onderzoek naar meergenoemd chronisch verschijnsel, dat temeer opvalt wijl zoowel de boom, die het voedsel voor de wormen levert als deze zelve inheemsch zijn. Naar aanleiding van het onderzoek beveelt de commissie de oprichting van een moerbeien-hoeve aan en den aanplant van gouvernementswege van de betreffende boomen langs wegen en kanalen in de zijde-districten, benevens de oprichting van 50 nieuwe model-teeltstations aldaar, waar de eieren microscopisch zouden kunnen worden onderzocht en onder deskundig toezicht uitgeteeld voor den verkoop van wormen aan kweekers, en wijders de levering van microscopen op afbetaling aan de voornaamste kweekers. Het geheel zou met de kosten voor een deskundig europeesch superintendent op een uitgave van ongeveer 75000 roepjen voor het eerste jaar komen te staan.

Uit Indo-China wordt bericht dat het gewicht van het station voor de zijdeteelt te Phulangthuong met den dag duidelijker wordt. De hoeveelheid cocons door de inboorlingen aangebracht overtreft de verwachtingen verre. Voor den duur van enkele weken bevond men dat 10.000 kilogrammen naar Nam-Dinh waren verzonden. Op enkele dagen bedroeg de verzonden hoeveelheid van 1200 tot 1500 kilogrammen. Vele inboorlingen beplanten geheele uitgestrekheden met den moerbeien-boom. De cocons hebben een mooie kleur en zijn van uitstekende hoedanigheid. Men was nu nog slechts in het begin van het seizoen zoodat veel meer verwacht wordt.

In enkele provinciën, als Bac Ninh en Thai-Binh, is de heele beschikbare oppervlakte voor deze teelt reeds ingenomen, maar in de uitgestrekte provincie Bac-Giang liggen nog heele oppervlakten braak, welke voor het doel uitnemend geschikt zouden zijn, wanneer men er in zoude slagen die streek te bevolken, waar alles — rijkdom aan delfstoffen, geschiktheid van den bodem voor de rijst-, suikerriet-, moerbeien- en groententeelt — overigens medewerkt om de ontwikkeling te bevorderen.

Indigo in Engelsch-Indië. Terwijl de indigo-cultuur als groote cultuur op Java een langzamen dood sterft, heeft de invoering van Java-indigo-planten door de Behar Planters Association in Bengalen zulke goede uitkomsten opgeleverd, dat deze plantersvereniging weder hoop heeft om de concurrentie tegen de fabrikanten van het kunstmatig product met vrucht op te kunnen nemen.

Hoezeer ook daar die concurrentie gevoeld moest worden blijkt wel uit het feit dat terwijl gedurende het dertigjarig tijdvak van 1867 tot 1897 de voor het natuurlijk product gemaakte prijs veelal boven de 250 roepjen bleef en slechts twee malen bij overvloedige productie beneden de 200 roepjen per maund daalde, sedert 1898 nimmer meer werd gemaakt wel minder dan 195 roepjen per maund.

De invoering van de Java-indigo-plant levert den planters het voordeel van een grooter rendement bij

betere kwaliteit van het verkregen product. De proeven te Poesa genomen wezen uit dat het nieuwe 60 procent meer product opleverde dan het oude plant-materiaal, terwijl de proeven te Dalsing Seray genomen zelfs een vermeerdering met 95 procent aantoonde.

Er kan ongetwijfeld ook veel verwacht worden van een betere bewerking van den bodem, maar het is de vraag of de planters hiertoe met het oog op het conservatisme hunner arbeiders wel spoedig zullen kunnen overgaan.

Het is bovendien met het oog op bedoelde concurrentie nog de vraag of de deutsche indigo-fabrikanten reeds tot het uiterste gingen, dan wel of ook zij hun bedrijf nog loonend kunnen maken bij verdere prijsverlaging.

Reorganisatie bij het fransche ministerie van koloniën. Zooals wij reeds mededeelden ging de heer Milliès-Lacroix sedert eenigen tijd om met het voornemen ingrijpende veranderingen te brengen in de organisatie van zijn departement, dat zijns inziens te zeer overladen was met werkzaamheden, welke niet tot den eigenlijken werkkring behooren, dat het niet in staat was zijn ware rol naar behooren te vervullen, welke het bestuur en het oppertoezicht over de koloniën omvat.

Zooals eenigermate te verwachten viel komt de reorganisatie in hoofdzaak neer op eene copie van het stelsel der engelsche Kroonagenten, door den heer Milliès onlangs te Londen bestudeerd. De *Dépêche Coloniale*, in de gelegenheid gesteld om, van het eerlang te verwachten besluit betreffende deze wijziging strekking enzoo voort mede te deelen, vermeldt de te verwachten instelling van een generaal agentschap voor alle koloniën, dat zal worden belast met de administratie en de bezoldiging van het personeel uit de koloniën met verlof in het moederland, de contracten voor de levering van al hetgeen door de koloniale besturen benodigd is, het toezicht op de levering, en het toezicht op den dienst der handelshavens.

Door de instelling van deze nieuwigheid, welke in vervanging komt van de tevoren gevolgde wijze van detachering van koloniale ambtenaren bij het departement en in het geheel voor alle koloniën te zamen een meerdere uitgaaf zal vereischen van 100.000 franken 's jaars, zouden reeds eenige bureaux bij dat departement moeten komen te vervallen, maar de heer Milliès wil blijkbaar van deze gelegenheid gebruik maken voor eene andere ingrijpende verandering.

Tot de huidige organisatie van het departement behoort de algemeene secretarie. In strijd met de bedoeling en met de wet was de algemeene secretaris langzamerhand een soort permanent en onverantwoordelijk onderminister geworden, die in stede van, als aangegeven, met de leiding van eene der directiën van het departement te zijn belast, zich bepaalde tot de persoonlijke leiding van zijn bureaux maar daarbij tevens de controle over de drie directiën van het departement aan zich getrokken had.

De heer Milliès heeft blijkbaar besloten korte wettten te maken, om in dezen toestand verandering te brengen, daar toch de opheffing der algemeene secretarie aan het departement tot de yervachte wijzigingen behoort, die overigens ook eene reductie van het personeel zullen tengevolge hebben, welke echter aan het aanblijvend gedeelte door verbetering van traktement zal ten goede komen.

De slaapziekte. Van den 17en tot den 24en Juni 11. is te Londen eene conferentie gehouden van vertegenwoordigers van den Congo, Duitschland, Engeland, Frankrijk, Italië, Portugal en den Soedan om de middelen te beramen tot het tegengaan van de uitbreiding der zoo gevreesde en vreeselijke slaapziekte, welke van het hartje van het zwarte wereld-deel zich geleidelijk over heel Afrika dreigt uit te strekken en in de streken, waar zij zich reeds vertoende onder de bevolkingen ontzettende verwoestingen heeft aangericht.

De Conferentie splitste zich na de opening door sir Edward Grey in twee commissiën, eene administratieve en eene medische, wier conclusiën betreffende de verschillende haar voorgelegde vragen daarop aan het oordeel der volle conferentie werden onderworpen.

Daar de gedelegeerden voor deze conferentie niet van de noodige volmachten waren voorzien tot het nemen van bindende besluiten en hiertoe overigens nog het inwachten van verschillende gegevens noodig wordt geacht, bepaalde zij zich tot het uitspreken van verschillende wenschen, welke wellicht den 1en November a.s., wanneer de conferentie weder zal bijeenkomen tot definitieve besluiten zullen leiden.

In de eerste plaats was men het er over eens dat, terwijl in elk der betrokken landen een nationaal bureau behoort te worden opgericht, het centraal bureau met het oog op het door Engeland genomen initiatief voor deze eerste conferentie te Londen zal worden gevestigd. Voorts achtte men de samenstelling van brochures, in populairen zoo als wetenschappelijken vorm alles weergevende wat van de ziekte bekend is, dringend noodig, terwijl tevens de wensch geuit werd, dat van elk optreden der ziekte in een nieuwe streek onmiddellijk worde kennis gegeven, opdat in de bedreigde gewesten maatregelen kunnen worden genomen.

Welke deze maatregelen kunnen zijn valt af te

leiden uit het, door de gedelegeerden von Jacobs (Duitschland), Kermorgant en Laveran (Frankrijk) samengesteld rapport betreffende de conclusien der conferentie, waaraan het volgende is ontleend:

Men kan aannemen dat de ziekte wordt voortgebracht door de trypanosoma gambiense en voortgeplant door verschillende soorten van glossina, terwijl niets er op wijst dat streken waar geen glossina voorkomen toch door de ziekte kunnen worden bezocht.

De te treffen maatregelen hebben dus betrekking op de zieken eener- en op de glossina anderzijds en kunnen als volgt worden samengevat:

Verbreiding der kennis van de ziekte ten behoeve eener tijdige diagnose; politie-maatregelen om de aange-taste inboorlingen te beletten naar streken over te gaan waar de ziekte nog niet voorkwam; mededeeling wederzijds van alle belangrijke inlichtingen inzonderheid wat nieuwe gevallen aangaat; mededeeling zoo spoedig mogelijk aan het Centraal Bureau van de, met de getroffen maatregelen verkregen resultaten; behandeling der zieken met atoxyl; vestiging der Europeanen in glossina-vrije lokaliteiten verre van aangetaste of verdachte inlandsche conglomeraties; opruimen van het struikgewas en ontbossing van de oevers der waterlopen in de nabijheid der nederzettingen; het aanbrengen van afsluitingen als in malaria-streken, om het binnendringen der glossina in de huizen te beletten.

Ten slotte werd nog een volledig program goed-gekeurd betreffende de richting, waarin de onder-zoekingen zullen worden geleid, waarvan het doel in hoofdzak is:

Vaststelling van de huidige uitbreiding der ziekte en van den graad, waarin deze zich op verschillende plaatsen voordoet; vaststelling eener kaart betref-fende het voorkomen van de glossina; onderzoek naar de mogelijkheid of niet sommige dieren als reservoir dienen voor het behoud van het virus; voort-gezet onderzoek naar de rol door de glossina bij de voortplanting der ziekte vervuld; naar de middelen om haar te vernietigen, naar de mogelijkheid of niet andere insecten de ziekte kunnen overbrengen; voort-gezette studie der wijze van behandeling, van het atoxyl-gebruik en van de geneesmiddelen, die hier-aan mogelijk zouden moeten worden toegevoegd.

Wat het atoxyl-gebruik betreft zij, tusschen haakjes, opgemerkt, dat dit middel niet bepaald onschuldig is. Door Dr. Kopke, gedelegeerde voor Portugal, werd opgemerkt dat van 29 met dat middel behandelde gevallen, 14 patienten zich nog in het leven bevonden maar 3 dezer stekeblind geworden waren, terwijl bij nog drie anderen het gezichtsvermogen ernstig had geleden.

Leuk vooruitzicht! Wanneer hier of elders in parlementaire landen een afgevaardigde tijdens den duur van zijn mandaat zijn kiezers uit de hand valt, dan is het ergste wat hem te wachten staat, dat dezen hem eenvoudig den bons geven. Niet zoo in Tongkin, ten minste in het Tongkin van 'n twintig jaar geleden. Toen toch bij de eerste poging van Paul Bert om een vertegenwoordigend lichaam uit de inland-sche bevolking samen te stellen, de afgevaardigden na afloop der zitting in 1886 weder naar hunne dor-pen terugkeerden, werden een paar hunner bij terug-komst in hun dorp door de over hunne houding ver-woede dorpelingen gewoonweg naar de andere we-reld geholpen.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Indisch Militair Tijdschrift. 1907. No. 6.

De korpsen barisan van Madoera. Opleiding, betaling, oefeningen, door F. L. W. Raedt van Oldenbarnevelt. — Eenige opmerkingen over de africhting en het gebruik bij de battarijen van de Veldartillerie, door H. — Wat is de oorzaak, dat de tucht in het vredesgarnizoen niet meer de goede is? door D. J. Ruitenbach, met Naschrift van S. — Een infanterist over cavalerie, door R. Boonstra. — Gsweerreiniging, door W. E. Asbeek Brusse. — Militaire wedstrijden, door B. — De Chineesche manoeuvrekaart voor 1906 en hare vervaardiging, door H. W. H. — Nog iets naar aanleiding van de actie op het eiland Ceram. — Boekbespreking. Enz.

Weekblad voor Indië. 4e jaarg. No. 6.

De betrekkelijke waarde der talen bij ons onderwijs door Dr. A. A. Fokker (slot in No. 7). — Prof. A. G. van Hamel (met portret), door S. Heijmans Jzn. — De Selenka-expeditie (met 2 portretten). — Van 't oude Soerabaja, door Gabriël (vervolg in No. 8). — De ope-ning van de tramlijn Madioen—Ponorogo (met foto's). — Verweer, door J. E. Jasper. Enz.

Idem No. 7.

Een oordeel over Albert Vogel, door T. M. P. — Brie-ven uit Patria, door Jan Willemsz. — Van Sumatra's Westkust, door H. J. H. Douwes den Arend (met atb.). — Het nieuwe logeergebouw der K. P. M. te Weltevreden. — Wat eens in Zuid-Celebes gebeurde, door J. Tideman. — Malaria. Enz.

De Indische Mercur. 14 Juni 1907.

Draadlooze telegraphie in Nederlandsch-Indië. — De buitenlandse handel van China. — De Hamburg—Amerika lijn. — Vergelijkende prijsopgave van de tot heden verkochte Sumatra- en Borneo tabak in vergelijk met 1906. — Oogstmachines voor suikerriet en rijst. — De Duchemin ontvezelmachines in de Plantersvereniging „Samarang Kedoe“. — De Ned. Indische Spoorweg-Maatschappij in haar nieuw gebouw te Semarang. — Bureau voor Handelsinrichtingen. — De padi-cultuur als vóórwerkster van de tabaks-cultuur. — Ontginning van delfstoffen in Suriname. — Algemeen Proefstation Salatiga. — Vragenlijst over cacao-bemesting. — Koloniaal Museum. Verslag over 1906. — Verslagen van- en nieuwe Ma-^{schappijen}. — Kultuurberichten. Enz.

Lijst van aangekomen en vertrokken passagiers uit en naar Oost-Indië.

Het SS. Kon. Wilhelmina, gezagvoerder F. R. de Brouwers, vertrokken van Batavia 6 Juni en aangekomen te Genua 3 Juli.

Te Genua hebben zich ontscheept:

J. v. Krieken, echtg. en 2 kind.
J. C. de Bie, echtg. en 1 kind.
S. Chasannes, echtg. en 2 kind.
W. J. Ribbius en echtg.
F. M. Bellroth en echtg.
A. R. H. Braun, echtg. en 2 kind.
A. J. W. Bronkhorst, echtg. en 2 kind.
S. Hermansch, echtg. en 2 kind.
S. IJpes, echtg. en 2 kind.
V. C. Coster v. Voorhout en echtg.
F. S. Collard, echtg. en 2 kind.
J. Blok en echtg.
Jm. Nolen, echtg. en 2 kind.
V. Vrint, echtg. en kind.
J. Coensson, echtg. en 2 kind.
Mevr. de wed. N. Penninck en dochter.
Mevr. K. Kleyn en 2 kind.
Mevr. A. Broeze v. Groenau en kind.
Mej. A. Loant.
J. Mustert.
C. en W. Wijnmalen.
J. Schinat en echtg.
G. Hanghton.
Mevr. J. Franken en kind.
J. Timmer.

G. Adolfs en echtg.

Van Salang:

J. de Gelder, echtg. en 2 kind.
Mevr. S. Haas en 2 kind.
J. C. Brasser
Mevr. F. Duymaer v. Twist.
J. Zernieke.

Van Port Said:

L. David.

Te Amsterdam zullen zich ontschepen:

J. Wilkens.
E. Paulus.
D. Woudstra en echtg.
J. Dettingmeijer.
G. M. Teij.
J. J. Buijs.
G. Sleetbos.
J. H. Plet.
C. Moen.

Benevens Hr. Ms. troepen en schepelingen.

Van Salang:

E. Hessling.
P. Melsen, echtg. en kind.

Het Nederl. SS. „Salak“, Commandant W. Engelsman, is vertrokken van Batavia 12 Juni, te Marseille 9 Juli:

Van Batavia:

W. Nardin ten Kate.
C. A. van Loenen.
Mej. G. A. S. de Greve.
H. V. N. Roekott met echtg. en 3 kind.
J. J. Engelon met echtg.
J. A. Sand in ten Cato.

A. W. van der Velde.
A. van Aanhelt.
A. de Wit.
P. C. Kappetein
W. A. de Couinck van Capelle met echtg., 3 dochters en 3 zoons.
Jonkvr. H. van der Wijck, geb. Cosijn met 3 kind.
B. Sijtsema.
Ch. G. Verwer.
F. Tessers.
A. Coosrhont.
H. C. Abuijs.
A. W. Hunro.
G. W. Calieker.
J. H. A. ten Bokum.
M. N. Jansen.
P. Noordermeer-
C. Hoekstra.
H. Tarel.

Van Padang:

Mej. M. J. D. van Andel met 2 kind.
J. en M. van Andel.

Naar Padang:

J. Wilke met echtg.

Mej. G. Kim.
Jongeh. F. C. van Baar van Slangenburgh.
G. H. M. Vierling.
A. J. Swaving.

Brengt een bezoek aan

BOEATAN,

thans

Heulstraat 19, DEN HAAG.

Permanente Tentoonstelling van Indische Kunst en Nijverheid.

VERKOOP en NABESTELLING.

Toegang VRIJ.

Gelegenheid tot het gebruiken van Thee met Indisch gebak van 3-6 uur.

Om uit te knippen.

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende.....

wonende te..... wenscht

donateur-trice..... te worden der Vereeniging **Oost en West** tegen een jaarlijksche contributie van f.....

den..... 190.....

Straat of gracht.....

Handtekening.....

Te zenden aan den Secretaris van het Hoofd-bestuur:

L. P. F. SCHIMPF.

Bureau Hoofdbestuur: Heulstraat 17.

Ch. F. RIJKEN & Co.

Vleugels, Piano's, Orgels.
Verhuren, Stemmen, Repareeren
NIEUWSTRAAT No. 26.

W. PAULUSSEN.
Drogist, SPUI 156 a
recht over de St. Jacobstraat.
GOEDKOOPSTE en SOLIEDSTE adres
voor Parijzer Gummi- en Verbandartikelen.

De Goedkope Winkel van
H. DE LA COURT.
Chemische producten,
Borstelwaren, Sponsen, Zeemleder,
TOT DE LAAGSTE PRIJS.
Heesterhuisstraat 283.

EDUARD PELGER,
MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN
Prinsstraat 35,
1ste huis naast de Brandweerkazerne,
'S-GRAVENHAGE.

TRANSVALIA.
Prins Hendrikstraat 74.
Linnen en Katoenen Jongenspakjes,
Meisjesjurken, Plooijurkjes, Blousejurken.
Witte en Blauwe Jongensbroeken,
Corsetten, Handschoenen,
WITTE ONDERGOEDEREN
ook in **ECHT JAEGER.**

Extra aanbieding, zolang de voorraad strekt.

Buitengewoon zwaar JAEGER

HEEREN-PANTALONS en BORSTROKKEN, f 2.75 per stel,

franco door geheel Nederland, na ontvangst van postwissel, met opgaaf van kleine, middel- of groote maat.

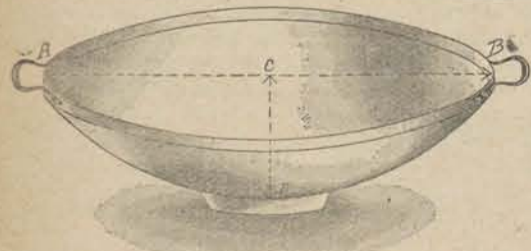
Wat niet in alle opzichten voldoet, kan worden teruggezonden en het volle bedrag wordt onmiddellijk gerestitueerd.

Adres: **Hollandia Tricot, Prinsengracht, Amsterdam.**

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes.
NOORDEINDE 6 **BERNARD DRABBE.** DEN HAAG.
vis à vis Plaats. Telefoon. 2162.

Specialiteit INDISCHE UITRUSTINGEN.

Dunne Lingerie's, Kat. Dam. Tafelgoed, Bedlakens, Sloopen en Goelings,
in gegarandeerde Indische maten.
BOEKJES met volledige opgave GRATIS.

Nieuw in den Handel.

WADJAN

met fijn gepolijste binnen (braad)vlak
onmiddellijk voor het
gebruik gereed.

En Gros en En Detail verkrijgbaar

bij

G. A. Römer,
IJzerfabriek, Apeldoorn.

H. v. DOOREN & Cie.

MODES.

DEN HAAG. SCHEVENINGEN. AMSTERDAM.
5 Hoogstraat. 11 Oranjestraat. 24 Leidschestr.

NIEUW Malthusianisme.

Damesdeskundige.
MEVROUW ADRIAAN
Regentesselaan 362,
einde halte lijn 5.
Consult dagelijks, Zondags
op verzoek.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier.

GROOTSTE KEUZE
Thee- en Presenteerbladen,
THEESERVIEZEN,
Koffiestelletjes, Bouilloirs,
enz. enz., enz.
's-Gravenhage, Hoogstraat 15

Bol-Begonia's

aangeboden in Extra Qualiteit, in zeer sterke planten. **Beuzenbloemen**, gereed om op de perken geplant te worden.

Per 25 stuks f 1.25, p. 100 st. f 4.50
en per 1000 stuks f 40.—

Tegen toezending van Postwissel of Rembours, niet franco.

Spoebestelling verzocht.

De Bloemisterij
„LUGDUNUM - BATAVORUM”,
LEIDEN.

INDISCHE VENDUTIE

Malakkastraat 74,
DEN HAAG.

Is het **Soliedste Adres** voor hen die **KOMEN** om zich te **installeeren** en voor hen die hun **Inboedel** 't voordeeligt van de hand wenschen te doen, **zonder kosten voor den inzender.**

Geopend van 9 tot 5 uur.
(Zondags gesloten.)

INKOOP van

Oude en Indische Brillanten, Parel en andere edelgesteenten tegen den hoogsten prijs.

N. BLON, Amsterdam.
Nieuwe Heerengracht 9.

Maatschappij NUTRICIA, ZOETERMEER.

Filiale DEN HAAG, Piet Heinstraat 19, Telefoon 1739.
Filiale AMSTERDAM, Leidschestr. 44, Telefoon 4797.
Filiale ROTTERDAM, Zuidblaak 76.

Eenigste Exporteurs van Gehomogeniseerde Melk en Room.

Proviandeeren verschillende groote Binnen- en Buitenlandsche Stoomvaart-Maatschappijen o.a. Stoomvaart-Maatschappij „Nederland”, Rotterdamsche Lloyd, Congo-Line enz.

Specialiteiten voor **KINDERVOEDING.**

Koninklijke Brood- en Beschuifabriek, LENSVELT NICOLA,

DEN HAAG, Telefoon No. 2531. VEENESTRAAT 23.
LUNCHEON ROOM.

Haagsche Beschuif.

AGUILAR'S Port-, Sherry- en Madeirawijnen zijn alom bekend.

VRAAGT PRIJSCOURANT.

Hoofdkantoor Lange Houtstraat 6, DEN HAAG. Telefoon Interc. 264.

Bijkantoor: Batavia, B. DE BAS & Co.

Rechtskundig Bureau

„DE ADVOCaat EN PROCUREUR.”

Directie: **L. N. DUIN & Co.,**

Gerard Doustraat 65, — AMSTERDAM.

Belast zich met de Verdediging van Burgerlijke en Strafzaken voor alle Rechtbanken en Kantongerechten in Nederland en Buitenland. Biedt accoorden aan in en buiten faillissement. Spreekt faillietaanvragen tegen en voorkomt processen. Bezorgt gelden op elk solied onderpand, ook met 2 borgen. - Levensverzekeringpolis - Assurantiën.